Els perquès de la davallada de la CUP

Sis veus representatives de l'esquerra independentista analitzen les causes del descens cupaire en les eleccions municipals del 26-M

Laura Aznar

Dirigents de la CUP la nit del 26-M / Foto: Alan Ruiz Terol – ACN

Els ajuntaments són el terreny més propici per a la CUP, una formació que reivindica el seu ADN municipalista i l'arrelament local. Però els resultats del 26-M no han estat bons: sumant les confluències en les quals ha pres part, **els anticapitalistes han perdut un total de 26.700 vots arreu del territori** tot i haver presentat candidatures en més municipis que l'any 2015. Si ens fixem només en les candidatures agrupades sota la marca Alternativa Municipalista (AMUNT), els vots perduts s'eleven a 32.000. La pèrdua de suports als cupaires trenca amb la lògica ascendent que l'organització havia consolidat en les darreres eleccions municipals. Però què explica la davallada de la CUP? CRÍTIC n'analitza les causes amb persones referencials de l'esquerra independentista: Mireia Boya, Albert Botran, Eulàlia Reguant, Laia Estrada, Eudald Calvo i José M. Osuna.

Les dades del Ministeri sobre els resultats obtinguts per la CUP durant la nit electoral dibuixaven un panorama molt fosc: l'organització perdia quasi la meitat del suport obtingut el 2015, passant dels 209.019 vots a les coalicions CUP – Poble Actiu als 121.274 sufragis a les d'AMUNT d'enguany. El partit va denunciar que l'empresa responsable del recompte electoral havia comès un error de càlcul en difondre les dades, com unes quantes hores més tard va confirmar La Moncloa. D'aquesta

manera, els cupaires van repassar els resultats de cada municipi i van concloure que el nombre de vots obtinguts per la formació sumava un total de 177.330, 56.000 per sobre dels que atorgava el Ministeri. Així i tot, el reajustament no té cap efecte sobre l'assignació de regidors als ajuntaments on el partit va presentar candidatures.

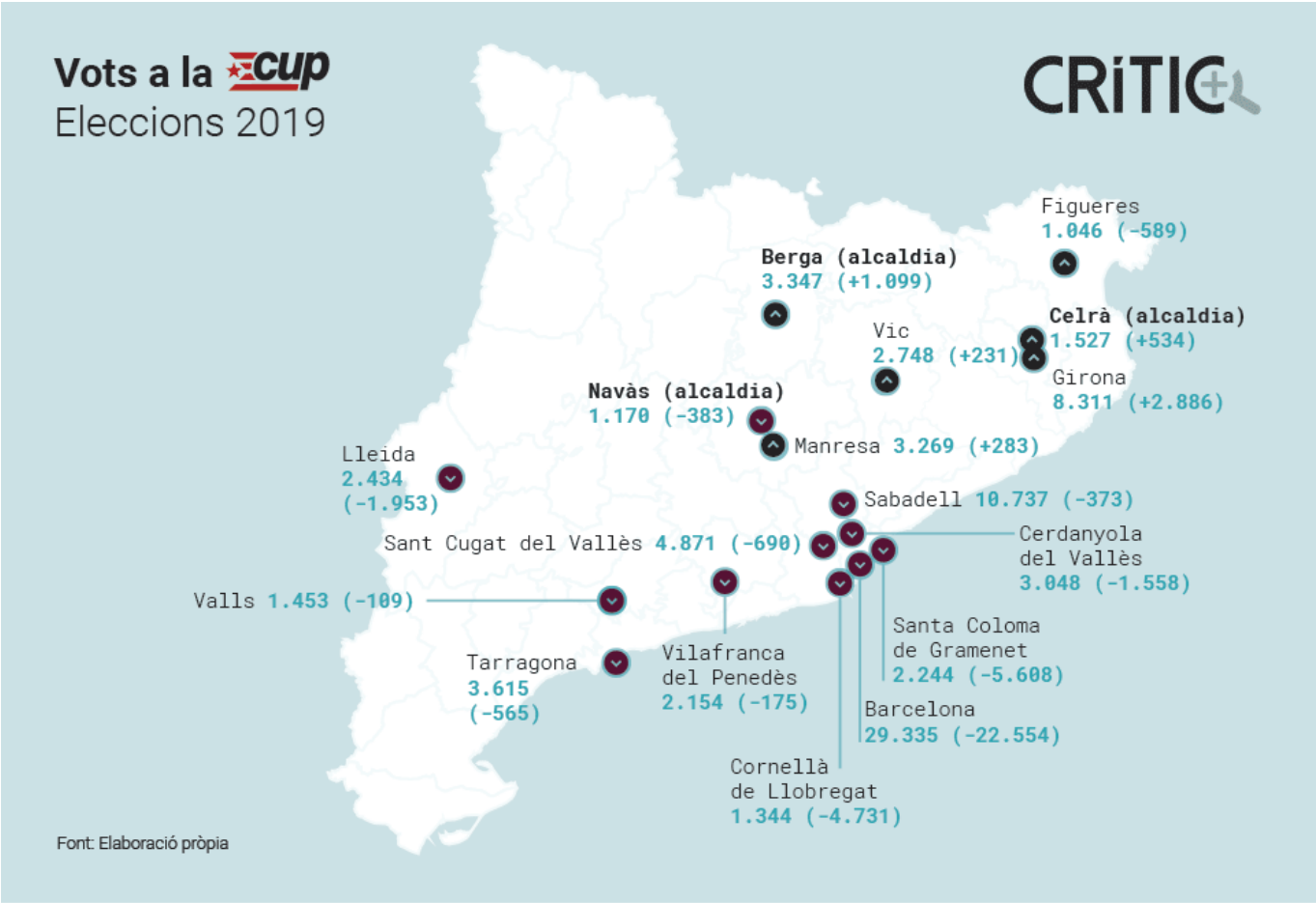

** *El 2015, a Santa Coloma de Gramenet s'hi va presentar la candidatura Som Gramenet, integrada per Gent de Gramenet (actualment CUP – Gent de Gramenet) i Podem. A Cornellà del Llobregat, la candidatura Cornellà en Comú – Crida per Cornellà, formada per l'Alternativa d'Esquerres de Cornellà, Podem, Procés Constituent, Equo i Pirates de Catalunya.*

Si a la xifra corregida s'hi sumen els suports a les confluències que no formen part de la coalició AMUNT, però on també participa la CUP, el resultat total ascendeix a 192.498 vots. Això representa una pèrdua de 26.683 sufragis respecte al 2015. A banda, en municipis com Badalona, Argentona, el Vendrell, Badia del Vallès i les Borges Blanques, els anticapitalistes s'hi han presentat en aliança amb altres formacions. Tot i que els resultats obtinguts en aquestes zones no se sumen a la CUP, el còmput global de vots obtinguts equival a 32.622, 13.000 més que l'any 2015.

El balanç general no ha acabat sent la desfeta que pronosticaven les dades provisionals. Però, tenint en compte que els cupaires havien presentat candidatures en més municipis que en les eleccions locals anteriors i que han perdut la representació que tenien en llocs estratègics, els resultats no han estat bons. **Els tres regidors de Barcelona han caigut i la corona metropolitana ha patit un revés dur**: la candidatura Som Gramenet – AMUNT ha estat expulsada de l'Ajuntament, després que en la legislatura passada n'ocupés el segon lloc, amb sis regidors. El mateix ha passat a l'Hospitalet, on tots els representants perden l'escó, o a Cornellà de Llobregat. En aquest municipi, la candidatura Cornellà en Comú – Crida per Cornellà, formada per l'Alternativa d'Esquerres de Cornellà –el referent local de la CUP–, Podem, Procés Constituent, Equo i Pirates de Catalunya, va convertir-se el 2015 en la segona força. L'any passat, però, es va formalitzar la ruptura d'aquesta

confluència amb la creació del grup municipal Alternativa d'Esquerres de Cornellà – Pirates de Catalunya, que s'han presentat a les eleccions amb el suport oficial de la CUP i el d'activistes socials provinents de Pirates o de Som Alternativa. La candidatura no ha obtingut representació al consistori.

Mals resultats també a les capitals de comarca: Mataró i Terrassa es queden sense cap regidor cupaire; a Vilanova i la Geltrú la CUP perd dos edils i a Reus passa de ser la segona força a l'Ajuntament a situar-se en la penúltima posició, quedant-se amb la meitat dels seients (3) que en la legislatura passada. A Sabadell, malgrat les expectatives, l'organització pateix una reculada lleu i perd un dels quatre regidors obtinguts el 2015. A Sant Cugat només baixa un regidor, però el percentatge de vots obtinguts fa que caigui del segon al cinquè i últim lloc del consistori.

A l'altra cara de la moneda, la CUP ha evitat les fugues de vot a la majoria dels municipis on ja governava, i en alguns casos ha ampliat els suports. Berga n'és l'exemple més paradigmàtic: Montse Venturós reedita l'alcaldia i suma dos regidors (8 en total) a la seva candidatura. Els anticapitalistes han tornat a ser la primera força en municipis com Celrà, Navàs, Verges, Ripollet o Argentona, tot i que en aquests dos últims han concorregut a les eleccions formant part d'alguna coalició o en aliança amb altres formacions.

A la ciutat de Lleida, la CUP ha perdut la representació que havia obtingut en les municipals passades, però a Tarragona ha aconseguit salvar els mobles i mantenir els dos regidors. Els resultats a Girona han estat bons, per bé que l'electe **Lluc Salellas es pot veure abocat a pactar amb el PSC si vol disputar l'alcaldia a Marta Madrenas**. Però, més enllà de la fotografia que ofereixen les dades, quina valoració en fan els membres de la CUP al territori? Quines són les causes d'aquests resultats? CRÍTIC parla dels perquès de la davallada cupaire amb sis persones referencials d'aquest espai polític.

Eulàlia Reguant / Foto: IVAN GIMÉNEZ

Eulàlia Reguant: “Hem de ser capaços de fer una proposta per superar el descens que patim a la corona metropolitana”

Membre del Secretariat Nacional de la CUP

Seguim defensant un municipalisme rupturista i de proximitat, que tingui capacitat d’incidir en el dia a dia de la gent des de l’espai més proper. Però tenim una davallada a la corona metropolitana, que és on hem tingut pitjors resultats; allà on s’ha posat més el focus en la recentralització de poder, en el fet que hi hagi estructures supramunicipals amb més poder, i d’alguna manera hem de poder fer una proposta política que superi el descens. I també és cert que el debat nacional ha incidit més a les grans ciutats, on les dinàmiques nacionals s’acaben coneixent més que les dinàmiques locals. Això no ens ha afavorit.

El país viu en una realitat postreferèndum. El 28-A, amb la idea que en el combat contra l’extrema dreta allò útil era el PSOE, els socialistes es van col·locar en un fals centre polític. Però no deixen de ser els responsables de les principals polítiques d’austeritat de l’Estat, corresponsables de l’aplicació de l’article 155 i, per tant, corresponsables també de la repressió que està patint el país. **No se li hauria d’haver donat aquesta centralitat política, i ho van fer les forces que el situaven com el mal menor en les eleccions generals passades, però també l’independentisme governamental**, quan l’ha avalat com a interlocutor per a un fals diàleg que parteix de la negació del dret a l’autodeterminació. **ERC ara forma part de la regeneració de la vella Convergència.** Si havíem tingut sociovergència, ara mateix tenim socioesquerra; la nova sociovergència amb ERC havent guanyat centralitat política.

Pel que fa a la ciutat de Barcelona, la militància encara ha de fer la valoració pertinent i una lectura del que ha passat, però hi ha diferents elements que tenen un impacte en el resultat: el fet que hem estat 4 anys a l’Ajuntament en un context polític i una dinàmica nacional concreta, i la dualització del vot útil entre Ada Colau i Ernest Maragall. Molt probablement són els elements que fan que en quedem fora. Vam posar molt èmfasi que aquesta dicotomia Colau-Maragall no fos el que regís la campanya, perquè en el fons això acabaria condicionant les polítiques de l’Ajuntament. Potser el missatge no era prou atractiu, perquè hem perdut vots, però l’anàlisi s’ha confirmat: **ara mateix estem discutint sobre pactes de govern i Ciutadans s’ha posat al centre.** Ens sorprèn la possibilitat que Manuel Valls acabi entrant al joc de l’aritmètica per investir alcalde.

Mireia Boya és un dels rostres més visibles de Poble Lliure. Foto: JORDI BORRÀS

Mireia Boya: “Hem deixat un espai polític orfe tant en les estatals com en les europees, i això ha condicionat el vot en les municipals”

Exmembre del Secretariat Nacional de la CUP i candidata d’Aran Amassa

Després dels resultats obtinguts, jo crec que cal fer autocrítica. Els números no són tan desastrosos com semblava al principi, però en molts llocs s’han llegit les municipals en clau nacional, i per això és important que el projecte en l’àmbit nacional sigui també engrescador. Més enllà de l’autoreferencialitat en la nostra ideologia i els nostres postulats, caldria fixar-nos en el nostre votant potencial, per al qual la qüestió nacional és molt important. L’estratègia de la CUP al Parlament no ha de ser tant la de fer oposició a un govern en una situació d’excepcionalitat democràtica, sinó la de demostrar que som capaços de governar per canviar les coses. **No hauríem de tenir por d’implicar-nos fins i tot en pactes de corresponsabilitat en alguns temes nacionals**. Aquests darrers anys s’han pres decisions que la gent del carrer no ha acabat d’entendre, i crec que això ha arrossegat en aquestes municipals. A banda, hi ha un altre factor: en aquest període de moltes eleccions, i pensant en l’elector, **hem deixat un espai polític orfe tant en les estatals com en les europees**. Va ser decisió de la militància i s’assumeix, però crec que els dos comicis han tingut molt de pes a l’hora de condicionar el vot en les municipals.

Pel que fa a la Vall d’Aran, la CUP està integrada en un partit de nova creació. No forma part de la marca municipalista AMUNT, sinó que és un partit independent (Aran Amassa) i que integra la CUP, militants d’ERC, de Som alternativa, d’EUiA i de NOVA: tot el sobiranisme excepte Podem, que no va voler integrar-s’hi. Aquí **hem estat capaços d’obrir-nos, sortir de la referencialitat CUP i crear projectes més amplis de les esquerres sobiranistes**. Era la primera vegada que ens hi

presentàvem i hem entrat a tots els Ajuntaments on teníem una llista; per això fem una valoració positiva: som tercera força a la Vall d'Aran per davant de Podemos, de C's, del PP i de Vox. No hem entrat en les eleccions del Conselh Generau d'Aran: sabíem que era molt difícil per la llei electoral de la Vall d'Aran. Pel que fa a la província de Lleida, **Lleida ciutat és la gran decepció**. La Crida ha quedat fora de la Paeria i ens quedem sense presència a la Diputació i als consells comarcals. No hem capitalitzat en vots la feina que han fet els regidors de la Crida i que ha estat la base per fer fora els socialistes de l'alcaldia, on portaven 40 anys. Aquest vot l'ha capitalitzat ERC en clau de vot útil.

Albert Botran: "L'aparent estabilització del règim ens situa com un actor menys influent que el 2015"

Membre del Secretariat Nacional de la CUP

En general, es baixa en tots els municipis grans, metropolitans o no, i això reflecteix una dinàmica nacional en què la CUP ha anat perdent pes com a actor polític. Les excepcions són les assemblees noves; la majoria d'alcaldies, que aguanten o creixen, i els pobles petits on les qüestions locals són molt més determinants que la nacional. **El moment polític ens situa com un actor menys influent que el 2015,** quan hi havia més inestabilitat a l'horitzó perquè el procés independentista estava a tota màquina i s'estaven conformant confluències d'esquerres en molts llocs per fer canviar els ajuntaments. La gent llavors va donar suport a una formació clarament rupturista, que estirava cap a les posicions més d'esquerres i trencadores, i que contribuïa al canvi. Ara hi ha una part d'estancament que es veu amb els resultats de la CUP i d'altres formacions de la nova esquerra.

Tenim mancances a l'hora de connectar amb el nostre entorn, perquè allò que molta gent veia necessari i útil el 2015 ara hi ha menys gent que ho veu, i això és un problema nostre que no admet

excusa. Però les causes externes també existeixen: hi ha una situació d'aparent estabilització del règim fruit de la repressió, que ha aconseguit frenar parcialment l'independentisme –no perd suports, però es concentren en un discurs més defensiu i antirepressiu– i del fet que el PSOE ha recuperat centralitat perquè una part de l'independentisme i els comuns li han donat suport. El PSOE fa una gestió diferent que el PP; però, després, la repressió es manté exactament igual. Tanmateix, l'efecte canvi dura alguns mesos i ara el règim té una part de saba nova perquè el PSOE li ha donat oxigen. Fins que no es demostrin les limitacions d'aquest recanvi, serem en una fase d'estancament.

En aquesta ocasió no crec que les tensions internes hagin influït en els resultats. **L'exemple del sorgiment del Front Republicà es va portar amb una maduresa i amplitud de mires bastant inèdita** en una formació política: en una altra època a la CUP, o avui en un altre espai polític, això hauria acabat en una escissió o en un problema de grans proporcions. En canvi, les dues parts van saber arribar a un equilibri perquè allò fos un moment en què es diferia, però no es va convertir en una crisi interna.

Laia Estrada, cap de llista de la CUP a Tarragona / Foto: Violeta Gumà – ACN

Laia Estrada: "Cal fer una autocrítica que es remunti a després de l'1-O: mentre estirem cap a una banda i una altra, no fem una aposta estratègica clara"

Cap de llista de la CUP a Tarragona

No crec que els resultats s'expliquin per un vot de càstig. Als municipis on hem governat ens mantenim, fet que demostra que la gent troba útil el projecte polític de la CUP, però **allà on no teníem alcaldies no hem sabut revertir la idea del vot útil.** Hem de tenir en compte que no

compartim les regles del joc institucional: som una anomalia política, i això no sempre s'entén. Tot el que té a veure amb la no professionalització de la política fa que juguem amb un cert desavantatge, però és la nostra aposta i hem de veure com, des de la radicalitat democràtica, ens encabim en l'espai institucional per transformar-lo. Però, més enllà d'això, cal fer una autocrítica que es remunti a després de l'1-O, no només com a organització, sinó com a moviment: tenim pendent un debat serè i profund en clau d'esquerra independentista. A banda de la qüestió estètica, que pot quedar "malament" que hi hagi tensions internes, el problema és que, mentre estem estirant cap a una banda i una altra, no fem una aposta estratègica clara. Ens trobem en una conjuntura política clau i estem retrocedint: les possibilitats que es tanqui per dalt el que es va obrir per baix són més a tocar, i la CUP i el conjunt de l'esquerra independentista han de ser un revulsiu en la construcció d'estructures sòlides de poder popular.

A la ciutat de Tarragona esperàvem millorar resultats; però, veient el resultat general a Catalunya, la valoració és positiva. Hi mantenim les dues regidores i perdem només 500 vots. **Hem treballat per gestar una alternativa i som a les portes d'aconseguir-ho:** el PSC i l'alcalde Ballesteros han perdut l'hegemonia i la dreta ha obtingut menys vots. La lectura que fem és que el vot útil hi ha arrasat. Després dels resultats de les eleccions generals, la gent ha apostat per ERC com l'opció que li semblava més viable per desbancar els socialistes a la ciutat. Altres qüestions que hi juguen és la invisibilització mediàtica a la qual se'ns ha relegat a escala local i nacional, i el paper de la CUP al Parlament, que el 2015 ens va jugar a favor en molts municipis i ara no; ara ha jugat a favor d'ERC.

L'alcalde d'Argentona, Eudald Calvo / Foto: Jordi Pujolar – ACN

Eudald Calvo: "La gent està una mica cansada del fet que canviem les cares del capdavant tan freqüentment"

Alcalde d'Argentona

Primer de tot, una realitat: hi ha hagut uns mals resultats generals de la CUP i això demana una valoració autocrítica de què està passant. En general, a les ciutats més grans, on la gent vota més influenciada per dinàmiques nacionals que als pobles petits, és on s'ha patit més. La primera reflexió és si això és una cosa conjuntural, perquè s'ha prioritzat el vot útil a ERC i la CUP està en hores baixes per una qüestió de cicle electoral, o si es tracta d'una situació més llarga. En tot cas, la dinàmica nacional de la CUP no hi ha ajudat: al Parlament el 21-D ja vam baixar i no hem existit en les eleccions generals ni en les europees. Si no hi som, no existim, i patim un bloqueig informatiu perquè es prioritzen les candidatures que sí que hi són. Perdre protagonisme fa que la gent ens voti menys.

Crec que la CUP ha de fer un replantejament important i analitzar què vol ser quan sigui gran. Hem anat tirant per inèrcia. Els problemes interns no s'han resolt mai i han esdevingut una cosa més complexa de gestionar. Al final a la gent no li agrada votar partits que van dividits; en el cas de Podem, ha estat evident. A banda d'això, els resultats més bons s'han obtingut als llocs on s'ha governat i on hem repetit candidats. Crec que la gent està una mica cansada del fet que canviem les cares del capdavant tan freqüentment. Aquesta aposta, que és curiosament un dels punts que la CUP sempre havia posat en valor, no s'està premiant perquè al final hi ha un vincle molt emocional entre l'elector i el candidat.

Josep Maria Osuna

Josep Maria Osuna (Ripollet): "Hi ha hagut incapacitat de teixir aliances i complicitats entre l'esquerra plural i transformadora"

Alcalde de Ripollet

Una de les claus a escala local és que hem estat per sobre de les organitzacions polítiques que conformen la nostra candidatura: rebem el suport del COP – Compromís per Ripollet (que es podria assimilar a una CUP), i de Podem i dels comuns. És una candidatura oberta i municipalista, i així és percebut també per la població. No hem fet del tema nacional cap bandera, ja que la nostra prioritat és el projecte de la unitat popular a Ripollet. Això fa que la gent que en altres comicis vota ERC, el PSC i d'altres en les municipals ens faci confiança. Crec que l'èxit de Decidim en aquestes eleccions és una conseqüència de l'acció de govern, que s'ha marcat per trets distintius importants: noves formes de fer política més directes i pròximes, i hem sabut fer autocrítica i ser presents en la vida quotidiana de les persones. Hem estat un govern estable, amb capacitat d'arribar a acords. Des del govern i des de la mobilització social de Ripollet s'estan començant a resoldre demandes històriques del municipi.

Des del punt de vista genèric, allò de què alertàvem des de Ripollet és la incapacitat de teixir aliances i complicitats entre l'esquerra plural i transformadora. **És inadmissible que en alguns municipis s'hagin presentat tantes candidatures a l'esquerra del PSC**. De raons, segurament n'hi ha moltíssimes i en el nostre cas hi ha un element local molt important, però al final es demostra que les lluites entre personalismes i marques electorals no interessen a la gent. La majoria dels governs de la CUP i les candidatures que eren a l'oposició i que han perdut representació han fet bona feina, i per això hem de veure les mancances que tenim, ja sigui teixint complicitats amb diversos sectors de la població o des del punt de vista comunicatiu: hem d'equilibrar la part més agosarada i teòrica de transformació política –municipalitzacions, pressupostos participatius– amb la part més quotidiana. Al final, el veí té necessitats de millora del seu barri, del seu parc o de la seva escola, i hem d'escoltar-ho, recollir-ho i fer-ne cas en la mesura del possible.